„დროების“ რედაქცია—სასახლის ქუჩაზე, დ. სარაჯოვის სახლში.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში: გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ, ред. „Дроэба“

ფასი წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ., 50კ. 10 თვით—8 მ., 9 თვ.—7 მ., 50კ. 8 თვ.—7 მ., 7 თვ.—6 მ. 6 თვ.—5 მ.. 5 თვ.—4 მ. 50 კ., 4 თვ.—4 მ., 3 თვ.—3 მ., 2 თვ.—2 მ., 1 თვ.—1 მ.

ცალკე ნომერი „დროებისა“ ღირს 5 კაპეიკი.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: მეოთხე გვერდზე სტრიქონზე 8 კ., პირველზე 16 კ. სრული [illegible] გვერდი 25 მანათი; პირველი 50 მ. რიცხვი სტრიქონებისა ითვლება მათგან დაჭერილის ადგილის [illegible]ლობაზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

Объявленія изъ Россіи, Царства Польскаго и заграницы принимаются только въ цент. конторѣ объявл. Л. Метцль., Москва, Петровка, № 6.

„დროების“ ფასი სექტემბრის პირველიდამ წლის დამლევამდე 4 მანათი. სოფლის მასწავლებელთათვის 3 მანათი.

თანამედროვე მოდა

თბილისი, სექტემბრის 4-ს.

ამ ჟამად რუსეთის მოწინავე საზოგადოება და თვით მთავრობაც უმთავრესს თავის ყურადღებას აქცევს გლეხთა მდგომარეობას. ახლანდელის პატიოსანის და მოწინავე მოღვაწის სახელს მხოლოდ ის ატარებს რუსეთში, ვინც გულ მტკივნეულად, კაცთმოყვარულის გრძნობით აკვირდება გლეხთა ცხოვრებას და თანაუგრნობს მათ მდგომარეობის გაუმჯობესობის საქმეში მთავრობას. ყოველი მოწინაალმდეგე მთავრობის საშუალებათა და ზომათა ხალხის საკეთილდღეოდ, ითვლება რუსეთში არა თანამედროვე კაცად, სიბნელის მომხრედ, ბატონყმობის დაბრუნების მსურველად. რუსეთის ლიტერატურამ უფრო ადრე დაიწყო გლეხ-კაცის ბედზე ზრუნვა, მისი ნივთიერის მდგომარეობის შესწავლა, მისი ყოფა-ცხოვრების დაკვირვება, მისი სულიერი მდგომარეობისა და ვითარების ყოველ-მხრივი გამოკვლევა. საუკეთესო რუსულ ჟურნალებსა და გაზეთებში გლეხი შეიქმნა მუდმივი სტუმარი, სასურველი საგანი ყოველ-გამოკვლევათა, მოთხრობათა, მოგონებათა. დაიბადა განსაკუთრებული ხასიათის მწერლობა, რომელიც განსაკუთრებით გლეხის ყოფა-ცხოვრების შესწავლას ეტანებოდა. ნიჭიერნი წარმომადგენელნი ამ ჟანრის მწერლობისა, გ. უსპენსკი, ნ. ზლატოვრაცკი, ალბოვი და სხვ. გულმოდგინედ და სვინიდისიერად სწავლობდენ გლეხთა მდგომარეობას, მისს წარსულსა და დღევანდელს ავ-კარგიანობას; მისს გონებრივსა და სულიერს ინტერესებს და უფრო და უფრო ავრცელებდენ და აფართოვებდენ იმ მიმართულებას, რომელსაც მთავრობა და საზოგადოება დაადგა ამ ათის და თხუთმეტის წლის წინად. ერთბანი ჰკრებდენ სტატისტიკურს ცნობებს თავიანთ მაზრებში, პროგრამები ამ ცნობათა შესაკრებად გლეხთა ცხოვრების შესახებ მრავლად იბეჭდებოდენ, ნასწავლნი პირნი ასობით და ათასობით გაიბნენ სოფლებსა და პროვინციებში და თავიანთის დაკვირვებით, სოფლის შესწავლით ეშველებოდენ ამავე მიმართულებას. ერთის სიტყვით გლეხი მკვიდრად დამკარდა «რუსეთის ბელეტრისტიკის სალონებში» და გარკვეული ადგილი დაიჭირა მთავრობის საზრუნავ საგანთა შორის.

ეს ასეც უნდა ყოფილიყო იმ დიდის და ყოვლად მაღალის საქმის შემდეგ, რომელიც განხორციელდა წარსულის მეფობის დროს და რომელმაც გაანთავისუფლა, დაუმოკიდებელ შრომისა და წარმატების გზაზე დააყენა თითქმის ას მილიონისაგან შემდგარი რუსეთის გლეხობა.

რუსეთის სახემწიფო გლეხთა სახელმწიფოა მომეტებულ ნაწილად. გლეხთა რიცხვი იმპერიაში, შეადგენს 75% მეტს. მაშასადამე ეს უმრავლესობა შეადგენს უმთავრესს საძირკველს, რომელზედაც აშენებულია რუსეთის სახემწიფო და საზოგადოებრივი წყობილება, გლეხობა შეადგენს უმთავრეს ძალას სახემწიფოს ხაზინის გასაძლიერებლად, მისი პოლიტიკურისა და ეროვნულის ინტერესების დასაცველად.

აი, ამ მოსაზრებით აიხსნება, რომ უკანასკნელს დროს ასეთი ყურადღება დაიმსახურა გლეხობამ საზოგადოდ რუსეთში და კერძოდ ჩვენშიც. მაგრამ, სამწუხაროდ, თუ რუსეთის მთავრობის კეთილი განზრახვა, ფიქრი და დაწყობილება ჰპოვებდა ისეთს შემწეობას და თანაგრძნობას თვით საზოგადოებაში, მწერლობაში, მეცნიერებაში, ჩვენში, პირ-იქით, ეს თანაგრძნობა, როგორც მწერლობის მხრით, ისე მოწინავე საზოგადოების მიერ, ძრიელ მცირე, ნაკლები და ოდნავ შესამჩნევი იყო.

ნულარას ვიტყვით იმაზე, რომ ჩვენ წამლადაც არა გვყავან ისეთი პირნი, რომელნიც ხალხის ცხოვრებას კარგად იცნობდენ და იკვლევდენ, ხალხის სულიერსა და გონებრივს ინტერესებს აკვირდებოდენ, არა გვყავს არც ერთი ადამიანი, რომლის გონება და მოვალეობა უნცროსთა ძმათა ყოფა-ცხოვრების დაკვირვებაზე და შესწავლაზე იყოს გადამდგარი; ჩვენს მწერლობაში ხომ ათასში ერთხელ ვერ შეხვდებით ცოტად თუ ბევრად დალაგებულს და დაწყობილს წერილს უბრალო დილეტანტისას, პუბლიცისტისას. თვით ჩვენი ბელეტრისტები მეტად მცირენი არიან, მეტად ცოტათი სწავლობენ სოფელს საზოგადოდ, გლეხის ავკარგიანობას, მეტად ზარმაცად მხოლოდ გარეგნობით აკვირდებიან მის შინაგანს სულიერს არსებობას, მის ფსიხიას. სულ ერთი ორია ამ გვარი მწერალი და ისინიც, კუდიანი ვარსკვლავივით, წელიწადში და ორ წელიწადში ერთხელ ძლივ დაენახვებიან ხოლმე საზოგადოებას. ვინც არიან, იმათაც იმდენი დამოუკიდებლობა არა აქვთ, იმდენად ცხოველი და ღრმა არ არის მათში გრძნობა სიყვარულისა ჩვენს გლეხკაცობისადმი, რომ საგლეხ კაცო მწერლობა, განსაკუთრებული საგლეხ-კაცო ჟანრი დააარსონ. თანამედროვე მოდას ვერ გაუტაცნია ჩვენი ბელეტრისტები ეტყობა; ჩვენი გლეხ-კაცობა რომ ისეთსავე სამსახურს უწევს ქვეყანას, რომ ისევე უძლევება მის მტერსა და მოკეთეს, როგორც რუსეთის გლეხობა ემსახურება სახემწიფოს და ეროვნობის იდეიას. მოდა და ბაძი იქ შეგვიპყრობს ხოლმე, იქ დაგვიყენებს ხოლმე თვალს, საცა ახლო არც-კი უნდა გაგვევლო პირველისთვის და გულში არ გაგვეტარებინა მეორე. ხოლო საცა მოდა შეეხება ყოვლად სასარგებლო საქმეს, საცა მოდა შეეხება თვით ჩვენის ქვეყნის, ჩვენის შვილისა და შვილის-შვილის ბედნიერებას, ჩვენის ქვეყნის აყვავებას და, საცა მთავრობა თვითონ ცდილობს ამ გვარ გზაზე დაგვაყენოს, იქ ჩვენ ყურ-მოყრუებულნი ვართ, იქ ჩვენ მომაკვდინებელს სიზარმაცეს, საშინელს გონებრივს სილატაკეს, გრძნობის სიჩლუნგეს და აზიურს გულ-გრილობას ვიჩენთ. და ჩვენვე არა გვრცხვენიან, რომ ამ გვარის ქცევით ჩვენვე ვღუპავთ ჩვენს თავს, ჩვენს მომავალს... Sapienti sat.

ნუ დაგვილიოს ღმერთმა ამისთანა ნუგეშის-მცემელნი!

არ ვიცი, მკითხველო, შენ როგორის თვალით შეხედავ გაწკეპილ ფრანტს ექიმს, რომელიც მუდამ მხიარულია, მუდამ კმაყოფილი, მუდამ ვიზიტების ფულით ჯიბე-სავსე, რომელსაც სურს თავის კმაყოფილება თავის პაციენტებსაც აუცრას, ორმოცდა-ორ გრადუსიან ანთებას უბრალო სიცხეს უძახის და გაძლიერებულ ჰლექით ავადმყოფს ცხვირიდამ სისხლის წასვლობას უმიზეზებს,—არ ვიცი შენ როგორის თვალით შეჰხედავ ამ გვარ ავადმყოფს, მაგრამ მე კი ამისთანა ესკულაპი მფარველ ანგელოზად მიმაჩნია და თუნდა არაფერი მიწამლოს, მაინც ღიაა მისთვის როგორც ჩემის სახლის კარები, ისე ჩემი სუსტი ქისა, რომელიც იმის ჩასუქებულ ქისასთან მართლა რომ გაძლიერებულ ჰლექით ავადმყოფსა ჰგავს...

სწორედ ამ გვარს ჩასუქებულს და კმაყოფილს ექიმს მომაგონებს გაზეთი «კავკაზიც» და ამიტომ ჩემი კარები ყოველთვის ღიაა ამ გაზეთის მოტანისათვის, რადგან ვიცი, რომ «კავკაზის» მწერალთათვის ქვეყანა ვარდის ფრად არის შეღებილი, მის პოლიტიკოსებისათვის აზადოვსკის გეოგრაფია და კაიდანოვის ისტორია უპირველესნი და უმთავრესნი ხელმძღვანელნი არიან და მის რეცენზენტებისათვის პითოევის ოპერის მომღერალნიც კი სირინოზის ხმითა მღერიან.

მართლაც, როცა სხვა გაზეთები მოგვითხრობენ, რომ ქიაირიმამ ერევნის გზაზედ ას ორმოცი მგზავრი დაატუსაღა, დილიდამ საღამომდე რევიზიას უკეთებდა და ყველას შესაფერი ხარკი გამოართვაო; როცა სხვები ლაპარაკობენ თბილისიდამ 14 ვერსზედ ფოსტის გაცარცვაზედ; როცა სხვები შიშის ზარსა სცემენ მგზავრებს ამ გვარ ამბების გავრცელებით; ამ გაზეთის პუბლიცისტები შავერდოვის ხუხულას პირდაპირ დაბანაკებულან და იქიდამ მგზავრებს ნუგეშის სიტყვით გულს უმშვიდებენ, ნურა გეფიქრებათ-რა, რაც უკანასკნელს დროს ამბები მოხდა, ეს სულ გარეშე მოვლენაა და თვით ხალხში მშვიდობა და მყუდროება სუფევს. «ამისთანა ავაზაკი, ამბობს ხსენებული გაზეთი, ორს სამს კაცს შეიწირავს, ორს-სამ კაცს ქონებას წაართმევს, მაგრამ თავის შემდეგ ღრმა კვალს არა სტოვებს და მშვიდობიანს შრომას ხელს არ უშლის. ბაქოსა და განჯის გუბერნიებში მომხდარი ყაჩაღობა იმ ავაზაკების საქმეა, რომელნიც სპარსეთიდამ გადმოდიან; მართალია ეს ამბები სამწუხაროა, მაგრამ ეს ადგილობრივი მცხოვრებლების საქმე არ არის. აქ მხოლოდ საჭიროა იმისთანა საშუალების ხმარება, რომ ყაჩაღებმა ველარ გაჰბედონ სამძღვარს გადმოსვლა და ამ გუბერნიებში დამყარდება მშვიდობა და უშიშროება».

ღმერთო ჩემო, რაკი ასე ადვილი ყოფილა ყაჩაღობასთან ბრძოლა, აქამდის რაღას ვუყურებდით. ჩაიცვან «კავკაზის» პუბლიცისტებმა სამგზავრო ტანისამოსი, წინ წაიმძღვარონ ბ. ტებენკოვი, თან წაიყოლონ საჭირო სამგზავრო ფული და მოახდინონ განკარგულება, რომ სამძღვარზედ აღარავინ გადმოუშვან, ვისაც «კავკაზზედ» ხელის-მოწერის კვიტანცია არ ექნება და მაშინ აღარც ქიაირიმა დაგვიშა-

ვებს რასმე, ალარც ვილაც ინგუშ-ქისტები და მთელს ჩვენს ქვეყანაში დამყარდება მშვიდობა და უშიშროება!...

შინაური ქრონიკა

⊖⊖⊖ ამ ჟამად დღე-მუდამ აუარებელი ხალხი მოგზაურობს რკინის გზით. საზაფხულოდ გასულნი ბრუნდებიან ქალაქებში და აუარებელს მშობლებს ქალაქებისაკენვე მიჰყავთ შვილები სხვა-და-სხვა სასწავლებელში მისაცემად. ამის გამო რკინის გზის ვაგონებში საშინელი ვიწროობაა და ჩვენის რკინის გზის საზოგადოებას ვერ მოუხერხებია, რომ ასეთ დროს გაამრავლოს რიცხვი ვაგონებისა.

⊖⊖⊖ ქუთაისიდამ გვწერენ: «ზასული თვის 30-ს აქ ქართული წარმოდგენა იყო. საზოგადოება ბლომად დაესწრო თეატრში და კმაყოფილიც დარჩა. საზოგადოდ წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა. მოთამაშეთ ეტყობოდათ რიგიანი მომზადება და სიბეჯითე. კარგად აასრულეს თავიანთი როლები: კ. მესხიმ, ეფ. მესხისამ და ს. ზოგოლაშვილმა.»

⊖⊖⊖ სოფ. თაკლათიდამ (სამეგრელოში) გვწერენ: «სამეგრელოში როგორც მოგეხსენებათ, ქურდობა თითქოს გააწყალა ზუგდიდის მაზრის უფროსმა ამის ენერგიულმა მოქმედებამ გაიყოლია სხვა მაზრის უფროსებიც და ამ საერთო შრომას უნაყოფოდ არ ჩაუვლია. მოასვენა საზოგადოება ამ ენერგიულმა ზომებმა. ორი-სამი თვე პურუტყვები მთატყეთ დადიოდენ უმწყემსოდ, მაგრამ ქურდობა არსით ისმოდა. უველანი ხარობდენ. — ქურდობა მოკვდაო, მისი დაბრუნება ალარ შეიძლებაო. მაგრამ მოვტყუვდით. აქა იქ ისევ ხდება ცხენების ქურდობა და ყველაზედ უფრო საფიქრებელი ის არის, რომ ეხლა ეკლესიების ცარცვა შემოიღეს. ზასრულს კვირას, ხუთშაბათს და პარასკევს სამი ეკლესია გასტეხეს: ერთი სენაკის მაზრის სოფ. სახარბედიოს წმინდა გიორგის ეკლესია; ფული სულ მანათ ნახევარი წაუღიათ და მეტი რო ველარ უპოვიათ რა—ხატები მიწაზედ მიუყრ-მოუყრიათ. მეორე და მესამე გაცარცული ეკლესია ზუგდიდის მაზრის ს. ხორშის არიან. ორის ეკლესიიდან ფულად ჩვიდმეტი კაპეიკი წაუღიათ და სხვა ვერცხლეულობა.

⊖⊖⊖ საგარეჯოს ახლად დაყენებულ მამასახლისზედ გვწერენ, რომ თავისი ჯიბის სასარგებლო სოფლის განაჩენების დადგენით ლამის ამ სამ კვირაში სასოფლო ყრილობის წიგნი გაავსოსო. როგორც წინანდელ ნამწერალევს, მას შემეცნებული ჰქონია, რომ კამერალაში ჩვიდმეტიოდ კომლი გლეხი ორ-ორ-ჯერ ყოფილან მოხსენებულნი და ეს თხუთმეტი წელიწადია ჩვიდმეტჯერ 12 მან. და 70 კ, გამრავლებულს თხუთმეტზედ—ესე იგი თითქმის ორას თუმანზედ მეტს ფულს ტყუილად აძლევინებს ხაზინა. ამიტომ ყრილობისათვის დაუდგენინებია: ეს ფული თუ მათმა მამასახლისმა უკან დაიბრუნა, ნახევარი შრომის ფასი მისი იყოსო. ზამოჩენილი ადვოკატიც-კი 10% მეტს არ იღებს თუნდ ძნელის საქმის წარმოებისათვის და ეს კი ერთ არზაში ამოდენა ფულს ნდომობსო — თუმცა უიმისოდაც ეს მისი მოვალეობაა და სახელმწიფო პალატას არზით ცნობის მეტი არა უნდა-რაო.

⊖⊖⊖ გაზეთს „კავკაზს“ გაუგონია, რომ ამ დღეებში მოელიან ქალაქში სახემწიფო კონტროლის კანცელიარიის დირექტორს ტაინი-სოვეტნიკს ჩერევანსკის, რომელმაც უნდა გადასინჯოს საქმეთა წარმოება თბილისის კონტროლის პალატისა.

⊖⊖⊖ ჩვენს გაზეთში იყო მოხსენებული, თუ ახლად როგორ დაიყო საქართველოს საეგზარხო ეპარქია. ახლა შეძლება მოგვეცა გაცნობოთ მკითხველებს თვით შტატებიც ეპარქიალურის სამმართველოებისა იმერეთისა, გურია-სამეგრელოსი და სუხუმისა. ეპარქიალურს არქიელს ყველა ამ ეპარქიისას შტატით მიეცემა 3,000 მან. წელიწადში, ამას გარდა საარქიელო სახლის სხვა-და-სხვა საჭიროებისათვის ყველა მათგანს მიეცემა პირველს ორს ეპარქიას წელიწადში თითოს 1,200 მან, დანარჩენთ 800 მან. მთლად ხარჯი არქიელებზედ და მათ სასახლეებზედ გამოანგარიშებულია 12,200 მან. ყველა ეპისკოპოსს თავის კანცელარია ექნება და ამ სამს ეპარქიალურს კანცელარიაზედ გამოანგარიშებულია ხარჯი 6,370 მან. ყოველ წლივ. კათედრალური სობოროების შენახვისათვის გადადებულია: იმერეთის ეპარქიაში 4,500 მან., გურია-სამეგრელოისაში 3,810 მან. და სუხუმისაში 5,700 მან. ამ ნაირად სამ არქიელზედ და მათ კანცელარიებზედ წელიწადში დაიხარჯება 32,580 მან., ეს ფული მიეცემათ 11,470 მან. იმერეთის საეკლესიო ხაზინიდამ, 4,200 მამ. სამეგრელოს ამ გვარისავე ხაზინიდამ და 16,910 მან. სახემწიფო ხაზინიდამ. ამ ჟამად სახემწიფო ხაზინა მისცემს ამ საგნისათვის არა 16,910 მან., არამედ 3,800 მან. ნაკლებს; ეს 3,800 მან. მიეცემა 1886 წლიდამ. გურია-სამეგრელოს და სოხუმის არქიელების რეზიდენციები ჯერ გამორკვეული არ არის („კავკაზი“).

⊖⊖⊖ სოფ. საგარეჯოდამ აცნობებენ „ნოვოე ობოზრენიეს“, რომ სექტემბრიდამ იქ მომრიგებელი სასამართლო გაიხსნებაო. იქაურს დამზოგველ ამხანაგობასაც სრულიად შეუწყვეტია თავის მოქმედება. ამ საზოგადოების დუქანში ახლა ათვთიქის გადებას აპირებენო.

⊖⊖⊖ ხოჯაევის სახლის (ნავთნის ქუჩა № 1) მდგმურმა შამოგვჩივლა, რომ ამ სახლის ფეხის ადგილები სავსეა უსუფთაობით და რადგანაც გასავალი მილები გაფუჭებული აქვს, ამისათვის ისეთი საშინელი სუნი სდგას, რომ არამც თუ თვით სახლის ეზოში, არამედ ქუჩაში გამვლელებიც-კი ცხვირზე ხელს იჭერენ. ვთხოვთ ვისიც ჯერ არას ყურადღება მიაქციოს ამ გარემოებას.

«დროების» კორესპონდენცია

ზემო-იმერეთი, სექტემბრის 1. საზოგადოდ იმერეთი ძველ დროიდამვე განთქმული კუთხეა თავისის სილამაზით. ამ სილამაზეს და ბუნების სიმდიდრეს, კეკლუცის ქალის მსგავსად, ბევრი მტერი აუჩენია ამ ქვეყნიურის ედემისათვის. იმერეთი იმითი იყო სხვათა შორის საქებარი, რომ აქაურ მიწას ქართლ-კახეთის მამულებივით რწყვა არ ესაჭიროება; აქ თავ-თავის დროზე წვიმა მოდის, საკმაო ცვარია ლამ-ლამობით, ჰაერი ნოტიო და ზომიერი აქვს, თან დედა-მიწაც ნოყიერია. ამის გამო აქ დიდი მოსავალი იცის. რა გინდა რომ აქ არ მოდის.

მაგრამ სამწუხაროდ აქ საშინელი სიძვირეა მიწისა, რის გამოც ამ ბოლოს დროს ზემო-იმერეთის მცხოვრებნი გლეხნი თითქმის ყოველ წლობით გრძნობენ სიმინდის ნაკლულევანს. აქ მიწის სიძვირეს, აგერ ოცი წელიწადი იქნება, დაემატა გვალვა. 1868 წლიდამ 1883 წლამდე თან-დათან მატულობდა გვალვა. ასე გასინჯეთ, ამ დროს განმავლობაში ისეთი წელიწადიც ბევრი გამოერია, როცა ხშირად ორი მესამედი შორაპნის მაზრის მცხოვრებთა იძულებული იყო ზესტაფონში ან საჩხერეში ეყიდნა თავის ოჯახის საზრდო-საკვები.

შარშან ღვთის მადლით, და განსაკუთრებით წელს იმერლებს ძველი კარგი მოსავლის წელი დაუბრუნდათ. წლევანდელი წელი მაინც ღვთისაგან დალოცვილ წლად ჩაითვლება. კარგი გამოცდილი მიწის მრწყველი მუშაც ვერ მორწყავდა ისე თავ-თავის დროზე ყანებს, როგორც წელს წვიმა მოდიოდა დრო-გამოშვებით, რიგზე. ეს არის მიზეზი, რომ წელს ჩვენებური მცხოვრებნი ალტაცებაში არიან და ორის და სამის წლის მოსავალს მოელიან. ასეთი სიმინდი, როგორიც წელს აქ არის, მე აფხაზეთში თუ მინახავს. თითო ძირ სიმინდს ორ-ორ სამ-სამი ტარო აქვს გაკეთებული. დიდი ნუგეშია გლეხისთვის და საზოგადოდ ჩვენის მხრისთვის კარგი მოსავალი.

სიმინდის მოსავალს უნდა დასძინოთ ღვინის მოსავალი. სწორედ ღვთის თვალი ტრიალებს ჩვენებურ ზვრებში. ერთი რომ ძლიერ კარგა ასხია, მეორე—ვენახის მტერი ნაცარი ალარსად არის. ხალხი თავისის დაკვირვებით, აი, რას ჰფიქრობს ნაცრის მოსპობაზე ჩვენში. 1879 წელში დიდი ზამთარი და ცივი ყინვები რომ იყო, მას აქეთ მოისპო ნაცარიო. ამ გარემოებაზე ხალხის შეხედულებას ყურადღება არ მიუქცევია, და, ვინ იცის, იქნება, მართლაც დიდ ზამთარს ნაცარზე რაიმე გავლენა ჰქონდეს.

როგორც სიმინდისა და ღვინის მოსავალია კარგი, ისრე ხეხილსაც კარგად ესხა წელს აქ; მაგრამ ხილის სიმრავლეს თან მოსდევს იმერეთში ყოველთვის მუცლა ან «მუცელ ბატონები», რადგანაც იმერლებს ჩვეულებად აქვთ მკვახე ხილის ჭამა. წელს სოფლებში გაჩნდა ეს სენი და, თუ დროზე ყურადღება არ მიაქციეს, ცუდი შედეგი ექნება. ეს სენი სხვა სენივით საშიში არ არის, მაგრამ ჩვენში მომეტებულ ნაწილად, სურდოსაც ცუდი შედეგი აქვს ხოლმე.

ნა-«ვოენებს» (ომის შემდეგ), როგორც ჩვენში ამბობენ, დიდი ქესატობა ჩამოვარდა და, საცა კი გაიხედავდი, სულ ქესატობაზე იყო საჩივარი. სოფლებიც ძლიერ უჩიოდენ ქესატობას. ახლა საყოველთაო მაინც არ არის ეს ქესატობა. შორაპნის მაზრას სულზე მიასწრო შავმა ქვამ. აქამომდე ყველა გაიძახოდა: რა გვეშველება ამ ქესატობაში, რა «შავი-ქვა» «და ნაცარი ცხელი» გვეშველებაო. ამ კითხვაზე ჭიათურამ, რიგანმა და შუქრუთმა თავისის შავის-ქვით სწორედ სანუგეშო პასუხი მისცა. ზორიდამ მოკიდებული ქუთაისამდის და რაჭიდამ ახალ-ციხემდის ყველა მცხოვრები თავისის ხარ-კამეჩით მიესწრაფებიან შავქვის საზიდავად. დღითი-დღე განუწყვეტლივ, ათასობით ხარ-კამეჩი აბია დასაპალნებულ ურმებში, ასობით დატვირთულია ცხენები და ეს ქარავანი მოდის ზესტაფონში, იშორებს ტვირთს და ისევ მიესწრაფება უკანვე. რიგიანი უღელი ხარი დღეში სამს მანათს იღებს. ერთის სიტყვით, შავმა-ქვამ მოსპო ქესატობა მთელ ოთხ-ხუთ მაზრაში, მხოლოდ ამწონებმა გაუჭირეს საქმე საწყალ ქვის მზიდველებს. ყოველ წმინდა ათ ფუთს ქვაში უმიზეზოდ გამოდიან ფუთს ტაროს*), ერთ ან ორ ფუთს წონაში იპარავენ. ასე რომ ათს ფუთში გლეხი იღებს ან შვიდი ან რვა ფუთის ქირას. თუ ქვა-გუნდის წარმოობამ ამ გვარად გასტანა ხუთი-ექვსი წელი და უკანონო საქციელი მწარმოებელთა გასწორდა, ეჭვი არ არის, ჩვენი ქვეყნის მუშა ხალხი ბევრს ფულს შეიძენს.

შემცნეულია, რომ გლეხს კარგ მოსავლიან წლის დროს უსათუოდ სხვა-და-სხვა კანონიერი და უკანონო მოთხოვნილება გაუჩნდება ხოლმე, სხვათა შორის მარჩიელნი აალერენ თავს და დადიან სოფელ სოფელ. ზოგიერთა ამ გვარ მარჩიელთაგანი დაუსჯელად დასეირნობენ ხალხში. ამ დღეებში მე შემხვდა გავლა სოფ. ჩხარში; იქ დავესწარი ეკლესიაში მცირე შემთხვევას. ერთი გლეხი ჯვარს იწერდა, მეჯვარეთ ჰყავდა ერთი ახალ-გაზდა გლეხი მ. ფაჩულიძე. ეს ვაჟ-ბატონი წარმოდგა თუ არა, იმ

*) ქურქლის წონას რომ გამოდიან, ტაროს იმას ეძახიან.

წამსვე მღვდელმა უთხრა, შენ მეჯვარედ ვერ მიგიღებ, მიბძანდიო. საწყალმა თავ-მომწონე გლეხმა იწყინა ამ გვარი შეურაცხყოფა და გაბძანდა გარედ.

ამისი მიზეზი იმ წამსვე გამოვიკვლიე და შევიტყე, რომ ეს გლეხი ავად ყოფილა, ორი თვის შემდეგ მორჩენილა და უთქვამს; მე საიქიოს ვიყავი და იქ ანგელოზებმა მარჩიელობა მასწავლესო. ზოგს ეუბნება შენი შვილი ორ ან სამ თვეს იცოცხლებსო, თუ ფულს მომცემ, ჩემს ამხანაგებს ვსთხოვო, რომ არ მოკლან შენი შვილიო; სხვას ეუბნება, შენს ოჯახში კუდიანები არიან და იმათ უნდა მოუხერხო რამეო და სხვანი და სხვ. აი, ამიტომაც გააძევა მღვდელმა ეს ვაჟ-ბატონი ეკლესიიდამ. ამას ისიც უნდა დავსძინოთ, რომ ჩხარის ბლაღოჩინს ამ მარჩიელის შესახებ მაზრის უფროსისათვის მიეწერა, რათა მას აღეკრძალა მისთვის მარჩიელობა. უფროსმა იმ წამსვე მამასახლისს მოსწერა, ხელ-წერილი ჩამოართვა თვით მარჩიელს, რომ თავის დღეში მარჩიელობა არ გაბედოს. მამასახლისმა ჩვეულებრივ, როგორც ამბობენ, ეს საქმე მიაჩუმაო. ახლა მარჩიელი დაიარება ხალხში და ამბობს: ამას წინად მაზრის უფროსმა დამიბარა და მარჩევიაო. ძლიერ მოეწონა ჩემი რჩევა, მერე მომრიგებელ-მოსამართლესთან გამგზავნაო და იმანაც მომიწონაო; ახლა ორივემ ნება მომცეს, ვიარო და ვიმკითხავოო, არავის ჩემთან ხელი არა აქვს, და ვერცარავინ მეტყვის რასმეო. კარგი იქნება, მაზრის უფროსმა ყურადღება მიაქციოს ამ უმეცარის და ბრიყვის კაცის ბრიყულ მოქმედებას.

გ. დადმელი.

უცხოეთი

ინდოეთის საქმეთა მინისტრმა ლორდ რანდოლფ ჩერჩილმა გრძელი სიტყვა წარმოსთქვა ამ მოკლეს ხანში, ერთ ნადიმზე შეფილდში. ჩერჩილი თავის სიტყვაში, სხვათა შორის, ავღანის საქმესაც შეეხო და სთქვა, რომ რუს-ინგლისის შორის მოლაპარაკების გაჭიანურება იმ გარემოებამ გამოიწვიაო, რომ არც ერთს ამ სახემწიფოთაგანს არა ჰქონდა დაწვრილებითი, ნამდვილი ცნობანი სადავო ადგილების მდებარეობაზე. გაჭიანურების გარდა ამ საქმეს საშიშარი თვისებაცა ჰქონდა—უბრალო რამ მიზეზს შეეძლო საზარელი შეტაკება გამოეწვია რუსეთისა და ჩვენ შორისო... მაგრამ დღეს სიამოვნებით შემიძლიან გაცნობოთ, რომ ზულფიკარის გასავლის საქმე დამთავრებულია, სია ოვნებით იმიტომ, რომ ეს გასავალი აბრკოლებდა, აჭიანურებდა საქმესაო. (გლადსტონის დროს გადაწყდა თითქმის, რომ პენჯდე რუსებს დასთმობოდათ და მთელი ზულფიკარის გასავალი კვლად ავღანის საკუთრება ყოფილიყო. მაგრამ შემდეგ ამ დადგინებისა რუსეთმა თავისთვის მოითხოვა კარგა დიდი ნაწილი ზულფიკარის გასავლისა და დღემდის მხოლოდ ეს საქმე იყო საგანი მსჯელობისა და მოლაპარაკებისა.) ამ ქამად, —განუგრძვია ლორდ ჩერჩილს, რუსის მმართებლობამ უფრო ბეჯითად გასინჯა ხსენებული გასავლის საქმე და შესაძლოდ ჰპოვა შესცვალოს იმ მიჯნის მიმართულება, რომელიც გლადსტონის სამინისტროს დროს უნდა გაყვანილიყო. ყველასაგან პატივ-ცემული ინდოეთის ვიცე-კოროლი ლორდ დეფერინი, სერ რიჯვეი და სხვა აფიცრები, სადავო ადგილებზე მყოფნი, აცხადებენ, რომ რუსის მმართებლობისაგან ახლად წარმოდგენილი მიჯნა უფლებას არ ართმევს ავღანის ემირს — თავისუფლად ჰფლოს და ისარგებლოს ზულფიკარის გასავლით და ყოველის მხრით დააკმაყოფილებს თვით ჩვენს მოვალეობასაც ავღანის ემირის შესახებ. ამიერიდამ, იმედი გვაქვს, არაფერი დაბრკოლება აღარ აღმოუჩნდეს ზულფიკარის საქმის დამთავრებას. იმედი გვაქვს, რომ აუჩქარებლობით, მოთმინებით და ჩვენ მოთხოვნილებათა ენერგიულად დაცვით ისეთს მორიგებას დავამყარებთ რუსეთთან, რომ საშუალო აზიის ბედი აღარ გვაფიქრებდეს. ნუ წარმოიდგენთ, ამიტომ, რომ იმ გაკვეთილებმა, რომელიც ჩვენ უკანასკნელ შემთხვევათა მოგვცეს, უნაყოფოდ ჩაიარონ ბრიტანიისა და ინდოეთის მმართებლობათათვის. დაწყებულს მზადებას, მარაგს, რომლის შეწყვეტას — მგონია—არვინ იტყვის, ინდოეთის საზღვრების გამაგრებისათვის და ამ ქვეყნის ჯარის დარაზმისათვის, თავს არ დავანებებთ. ამ მზადებას არც ერთი ევროპის სახემწიფო არ მიიღებს თავისთვის შეურაცხებად ან გამოწვევად ჩვენის მხრით.—დასასრულ არ შემიძლიან ორიოდე სიტყვა არ მოგახსენოთ ზოგიერთ გაზეთებისაგან გამოცხადებულს ეჭვზე ემირისა და ჩვენ შორის დამოკიდებულების შესახებ. რასაკვირველია, ერთმა ღმერთმა უწყის, რაც ტრიალებს ადამიანის გულში, მაგრამ, რამდენადაც შემიტყვია იმ ცნობებიდამ, რომელთაც ჩემს ხელში გაუვლიათ, მგონია, მთელს ისტორიაში აღმოსავლეთის კავშირთა ძვირად თუ მოიძებნება ისეთი ერთგული, ჭეშმარიტი მოკავშირე, როგორც ავღანის ემირია დიდი-ბრიტანიისა. ინდოეთის ვიცე-კოროლის გონიერის დიპლომატიურის მოქმედების წყალობით ემირი დარწმუნებულია, რომ ჩვენი გულითადი წადილია მუდამ მეგობარი და მფარველი ვიყვეთ მისი. თვით უუკიდურეს მდგომარეობის დროს ემირს ჩვენი მხარე ეჭირა.»

◆◆ ესპანიაში ცუდი ამბები ხდება. გერმანიის საწინააღმდეგო დემონსტრაციები ლამის ანტი-მონარქიულ, ანტი-დინასტიკურ მოძრაობად გადიქცეს. გაზ. «France»-ს სწერენ მადრიდიდამ: «კოროლინის კუნძულების საქმეს თან-და-თან ეკარგება ესპანიაში გარეშე პოლიტიკისა და პატრიოტიული მნიშვნელობა; ეს საქმე, რომელმაც თავ-და-პირველად ისეთი მამულის მოყვარული გრძნობა გაალვიძა ესპანიელთ გულში, დღეს ემუქრება თვით ესპანიის მმართებლობით წეს-წყობილებას. ასეთი ხმები გავრცელებული აქ და ეს გარემოება ძლიერ აფიქრებს სამინისტროს მეთაურს კანოვასს და თვით მეფესაც. მმართებლობა იმდენად უძლურად რაცხს თავის თავს, რომ ვერ მოუწოდებია კორტესები; მას ეშინიან ხილხის წარმომადგენელობამ არ მიიღოს მმართებლობისათვის წინააღმდეგი გიდაწყვეტილება.

ესპანიამ გაალაშქრა სამხედრო გემები კოროლინის კუნძულებისაკენ. ერთი გემი მიადგა კუნძულს იაპს და ესპანიელნი მოემზადენ ამ კუნძულის დაჭერისათვის. მესამე დღეს ამავე კუნძულს მისდგომია გერმანიის გემი და ამ გემით მოსულს გერმანიელებს თავიანთ სახელმწიფოს დროშა გამოუფენიათ ამ კუნძულზე. ამ ამბავმა ახალი აღელვება გამოიწვია მადრიდში. გაბრაზებული ხალხი მისცვივდა გერმანიის ელჩის სადგურს, ჩამოჰგლიჯა გერმანიის გერბი და დასწვა შინაგინ მინისტრის სადგომის წინ; აუარებელი გროვა ხალხისა თან ყვიროდა: «ძირს გერმანია! ომი! ომი!» ხალხის ბრბო აქედამ წასულა საფრანგეთის ელჩის სადგურისაკენ და აღტაცებული ოვაცია მოუხდენია. ხალხის დასამშვიდებლად ჯარი დასჭირებიათ.

ესპანიის ხალხის სიბრაზეს, რაღა კითხვა უნდა, უფრო ცეცხლს შეუკეთებს ინგლისის ვანცხადება, რომ ესპანიამ ბოდიში უნდა მოიხადოს გერმანიის წინაშე, რომლის ელჩსაც დიდი შეურაცხება მიაყენა ესპანიის ხალხმა მადრიდშიო. ამ გარემოებას, უეჭველია, ყველანი ინგლისისაგან გერმანიისადმი პირ-მოთნეობად მიიღებენ. ინგლისი გერმანიის გულის მოგებას სცდილობსო—იტყვიან ყველანი, რადგან ესპანიელთაგან გერმანიის ელჩის შეურაცხ-ყოფა თვით გერმანიის ბრალია. რომ გერმანია არ შეეხებოდა კოროლინის კუნძულებს— ამის ელჩსაც არვინ გასცემდა ხმას მადრიდში.

საჩინო მარიდაშვილი

ხალხური გადმოცემა.

ივრის-ხეობა თავისის ფართო სათემო მინდვრებით იმთავითვე ყოფილა განთქმული დიდი მეოჯახე გლეხებით; ცხვრის, ძროხის, ღორის და მტრედების მომრავლებაც კი ყოფილა სიმდიდრის წყაროდ და ბურჯად ამ გვარ ოჯახობისა. ხალხური გადმოცემა უთითებს ერთ ამ გვარს ოჯახისშვილზედ, რომელსაც მეფე ირაკლის დროს უცხოვრია სოფელს გიორგიწმინდაში. უზარ-მაზარი ნანგრევები თავლისა, კალო საბძლისა, მარნისა და გრძელ ქვითკირის მრავალ თახჩებიან სამტრედოსი დღესაც მოწმობენ [illegible] დარ ოჯახიშვილს [illegible] შვილზე ირაკლე მეფესაც ბევრი რამ ჰქონია გაგებული და ერთხელ, როცა თელავიდან გადმოუვლია ცივის მთები და ჩამოშვებულა ივრის ხეობაში დიდის ამალით, მოეანდომებინა სწვეოდა საჩინოს, რისთვისაც გამგზავრებულა გიორგიწმინდისკენ. საჩინო ჭალარა შერთული ხნიანი გლეხი კი იქვე სოფლის ბოლოს აძოებდა ორასამდე ხბოსაო. მეფე თავს წაადგა და უთხრა:

— გამარჯვება, ბერი-კაცო!

— დღეგრძელობა და გამარჯვება ჩვენს ბატონს მეფე ირაკლისა!—უპასუხა საჩინომ.

— საჩინო მარიდაშვილს ვერ იცნობ?—ჰკითხავს მეფე.

— მაშ ვილას ვიცნობ, შენი ჭირიმე ბატონო?

— ამ ჩემის ამალით სტუმრად უნდა ვეწვიო და შესძლებს დახვედრას, თუ არა?

— დღეგრძელობა ბატონს ირაკლესა ჰქონდეს, რომ საჩინოს მისი დახვედრა იამოს და გაეხარდეს.

მოისმინა რა ეს მეფემ—სოფლისკენ გასწია. ანება საჩინომაც თავი თავის ხბორებს, მიიჭრა მოკლე გზით სახლში და ყურთმაჯიან ჩოხით, ბედნიერის ღიმილით სახლში დაჰხვდა მეფეს. მიიწვია მეფე გძელ-უზარ მაზარ თავლის ბანზედ *) და იქ მიაწყდნენ ირაკლეს როგორც მნახველნი ისე მეაჯენი. საჩინო კი დატრიალდა სტუმრებისთვის ნამცხვარის შესამზადებლად. დახოცა ბლომად ცხვარი, ძროხებიც წამოაქცია და კაცას თავს თითო მტრედიც-კი მოატაბაკებინა. როცა ნადიმი დაიწყო, —ირაკლემ უთხრა მასპინძელს:

— რაც რამ შენ ოჯახიშვილობაზე მიამბეს ყველა მართალი გამოდგა, ჩემო საჩინო, მაგრამ ერთში-კი მომატყუილეს—მითხრეს, საჩინო უეჭველად საქმეს რასმე გაუჩენს და გააკეთებინებს ყველა სტუმარს, ვინც კი მას სადილის წინ ეწვევაო, და შენ იქნება ეხლა ჩემი შაგეხათრა?

— ხათრი და რიდი მეფისა—ქათალიქოსისა დიაღ, რომ ყველას გვმართებს, ბატონო მეფევ, მაგრამ ეგ ჩემი ჩვეულება-არავისი უხათრობა არ არის და იმიტომ, ნურას უკაცრავად, მოგახსენებ, რომ შენც-კი გაგსაჯე სადილის წინედ.—მოახსენა საჩინომ.

— როგორ?—ჰკითხა მეფემ.

— ისე, რომ ჩემი თავლა, რომელზედაც თქვენ ჰსამართლობდით ახალ მიწა შეყრილია და ორი სოფლის ხალხი უნდა მემეწვია, რომ გა-

*) თავლის ბანს ივრის-ხეობაში უეჭველად ჩარდახიც აქს ხოლმე და შიგ ძნას ინახვენ.

მეტკეპნინებინა—თქვენ-კი ეხლა მშვენიერად გამიტკეპნეთ...

მეფეს მოეწონა საჩინოს თქმაც, მისი ოჯახიც და ესე ბძანა:

კარგი ხარ კარგო ყოფნაო,
ბევრო ცხვარო და ძროხაო;
საჩინოს საკადრისიხარ
მეფის ნაცვამო ჩოხაო. .

აიღო და თავისი ჩოხა უბოძა საჩინოს.

შაქრო
ბ. ...

ტელეგრამები

„ჩრდილოეთის სააგენტოსი“

სექტემბრის 3-ს.

ძაირი. ამბობენ,—ხანთქარს განზრახვა აქვს, რომ დიდი გეზირი რაღაც მინდობილობით ეგვიპტეში გაგზავნოს.

ჰუმ. ანამის მეფედ ჩან-ნანგი დაინიშნა; დღეს იგი სასახლეში გადავიდა გვირგვინის კურთხევა ენკენისთვის 7-ს მოხდება. აქ ხოლერა გაჩნდა.

ბირჟა

პეტერბურგი სექტემბრის 3.

100 მანათის კურსი სამის ოვით ლონდონზე—	—$23^{31}/_{32}$ $24^{3}/_{32}$ 24
100 მანათის კურსი სამის ოვით ჰამბურგზე—	—$203^{3}/_{4}$ $204^{1}/_{2}$ 204
100 მან. კურსი სამის ოვით პარიუზე —	— $252^{3}/_{4}$ 253
პოლუიმპერიალები	— 8 მ. 26 კ. გაუ.
ტამოუნის აუპონები	— 8 მ. 28 კ. გაუ.
ვეცხლის მანათი	— 1 მ. 31 კ. გაუ.
ბირჟის დისკონტი—	— $5^{1}/_{4}$ და $6^{1}/_{2}$%
5% ბილეთები სახელმწიფო ბანკისა 100 და 1000 მან. პირველი გამოცემისა —	— — $99^{1}/_{2}$ მ. გაუ.
მეორე გამოცემისა	— 98 მ. 87 კ. გაუ.
მესამე გამოცემისა	— $98^{1}/_{2}$ მ. მუ.
მეოთხე გამოც. —	— $98^{1}/_{4}$ მ. მუ.
მეხუთე გამოც. —	— 98 მ. 37 კ. მუ.
5% აღმოს. სესხ. 100 და 1000 მ. პირვ. გამოც. —	$97^{1}/_{2}$ მ. გაუ.
მეორე გამოც. —	— 97 მ. 37 კ. მუ.
მესამე გამოც. —	— 97 მ. 37 კ. მუ.
5% მომგები ბილეთები I შინაგანის სესხისა —	$219^{1}/_{2}$ მ. გაუ.
5% მომგები ბილეთები II შინაგანის სესხისა—	$211^{1}/_{4}$ მ. გაუ.
ოქროს რენტა —	— $173^{1}/_{4}$ მ. გაუ.
თბილისის საადგილ-მამულო ბანკის გირავნობ. ფურცლები—	— — 27 წ. $89^{1}/_{4}$ მ. გამუ.
ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკის გირ. ფურც.	18 წ. 92 მ. გამუ. 43 წ. 90 მ. გამუ.

ცნობანი

საავადმყოფოს დირექტორი ბ-ნი ვერმიშევი ამით აცხადებს რომ ქ. თბილისის მოქალაქეთა მიერ გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის დაარსებულს საავადმყოფოში 1866 წლის აპრილის 4-ის მოსაგონებლად შემოღებული არის მცხოვრებთა შეღავათისათვის ღამღამობით მორიგად ყოფნა ბბ. ექიმთა და ბებიათა.

ექიმები:

არუთინიანი, ორშაბათობით, ხუთშაბათობით და კვირაობით.

კოროლნა, სამშაბათობით და შაბათობით.

მელიქ-ფარსადაგოვი, ოთხშაბათობით და პარასკევობით.

ბებიები:

ფილჩაკოვისა, სამშაბათობით.

ბაგინოვისა, ორშაბათობით და პარასკევობით.

სტეფანოვისა, ოთხშაბათობით და შაბათობით.

ლოქშისა, ხუთშაბათობით და კვირაობით.

მაზანდა

ხორაგისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელ-და-ხელ 1 ენკენისთვიდამ 1 ღვინობისთვემდე 1885 წ.

გაძომცხვარი პური, რუ სეთის ფქვილისა —	—1 გირ. 5 ჭ
აქაურის ფქვილისა: პირველის ხარისხისა—	—1 გ. $2^{1}/_{2}$
მეორისა — —	—1 გ 2 ჭ
იმავე ფქვილისა თორნეში გამოცხვარი:	
პირველი ხარისხის	—1 გ. $4^{1}/_{2}$
მეორისა — —	—1 გ. 3 ჭ.
მესამისა — —	—1 გ. $2^{1}/_{2}$
ჯვარის-ძამის პური:	
პირველის ხარის. ლავაში	1 გ. $4^{1}/_{2}$
მეორის ხარის. ლავაში	1 გ. $3^{1}/_{2}$
მესამისა — —	—1 გ. 3 ჭ
ძროხის ხორცი:	
პირველის ხარისხისა—	1 გ. 6 ჭ
მეორისა — —	—1 გ. 5 ჭ.
სუკი— — —	—1 გ. 13 ჭ
ცხვრის ხორცი—	—1 გ. 7 ჭ
ღორის ხორცი:	
პირველის ხარისხისა	1 გ.
მეორისა —	—1 — გ.

განცხადებანი

სასწავლებელი და პანსიონი

ე. კოვვაჩისა

შახმურადოვის სახლში,—ჰავჰავაძის და ბრიბოედოვის ქუჩების კუთხეში. იყვანენ ყმაწყილებს მოსამზადებლად ყველა სასწავლებლებისათვინ; დღე და ღამ შესანახავათ მიიღებიან აგრეთვე გიმნაზიის და კადეტის კორპუსის უმცროსი კლასების მოსწავლენი, გაკვეთილების რეპეტეციით და ფრანცუზული ენის პრაქტიკით. სწავლა დაიწყობა სეკტემბრის 2-დგან.

სასწავლებელში პრაქტიკისათვინ საჭირო არის ფრანცუზის ქალი.

(3—1) ე. კოვვაჩი.

ქირავდება

ოთხი ოთახი, მამა-დავითის მოედანზე, სარდაფით, თავლით და სხვა მოწყობილობით. № 5, პ. გრიგორიევის სახლები.

(1—1)

სათეატრო განცხადება.

ამ წლის ოკტომბრის 1-დამ 1886 წლის აღებამდის ქართული დრამატიული დასი დაიწყებს წარმოდგენების გამართვას.

ამის გამო დასის გამგეობა მოიწვევს, როგორც ძველს არტისტებს აგრეთვე დასში ახლად შემოსველის მსურველთ წარუდგინონ თავიანთი პიროობანი დასის საქმეთა გამგეს.

(10—5) საქმეთა გამგე ვ. აბაშიძე.

კომერციული კურსები

ორიენტ სქესის პირთათვის.

წელიწადი მეოთხე

კურსებს საგნად აქვთ მისცენ სპეციალური კომერციული განათლება ორივე სქესის პირთ და ასწავლონ პრაქტიკული ანგარიში.

1885—86 წელს ასწავლიან შემდეგს საგნებს: 1) კომერციული ეკონომია, 2) კომერციული არითმეტიკა, 3) ბუღალტერია (უბრალო, ორკეცი და საბანკო), 4) არითმეტიკა საანგარიშო ხოთქზედ, 5) კომერციული მიწერ-მოწერა, 6) საკაბრო და საოთმასუქო წესდებანი. 7) სუფთად და სახარბოდ წერა, მსურველთათვის ფრანცუზული ენა.

სწავლა დაიწყება სექტემბრის 15-დამ, ახალნი მოწაფენი მიიღებიან აგვისტოს 25-დამ ყოველ-დღე საღამოს 5—8 საათამდის, კურსების სადგურში, რომელიც იმყოფება **სოლოლაკზედ, ლაბარატორიის ქუჩაზედ ივანე ყოროლანოვის სახლში № 11.** პროგრამები და წესდებანი უფასოდ ეძლევათ წოვიანოვების ბანკის კანტორაში, სიონის ქუჩაზედ და ტერ-სარქისიანის საკანცელარიო ნივთების მაღაზიაში, სასახლის ქუჩაზედ. ძალაქ გარეშე მცხოვრებთ ვთხოვთ მიმართონ წერილით კურსების დამაარსებელს **ს. მანუელიანცს.** (8—6)

ი. ა. ფორაქოვის და დ. ზ. სარაჯოვის

სპირტისა და არყის დეპოში (თბილისში დ. სარაჯოვის სახლებში სა სახლის ქუჩაზედ).

ისყიდება

დაწმენდილი კურის არაყი სხვა და-სხვა სორტისა და აგრეთვე სხვა-და სხვა გვარი დაწმენდილი სპირტი.

ვისაც ქალაქს გარედამ დაბარება უნდა, შემდეგის აღრესით უნდა დაიბაროს: Въ Тифлисъ. Въ оптовый складъ вина и спирта И. Пораковa и Д. Сараджева. (20—15)

გამოცემა გ. დ. ქართველიშვილისა.

ახალად დაიბეჭდა და ისყიდება «დროების» რედაქციაში

ვახუშტი

საქართველოს ისტორია

განმარტებული და შეესებული ახლად შეძენილის არხეოლოგიურის და ისტორიულის ცნობებით

დიმ. ზ. ბაქრაძის მიერ.

ნაწილი პირველი

ძველის საქართველოს საზოგადო ქართით.

შედგენილი და დახატული ქვაზედ ნ. ი. წოლოსნისაგან, და ამოჭრილი ვ. ტატიშვილისაგან.

თითო წიგნი ღირს სამ მანათად.

ამ წიგნის შინაარსია: 1) სამი წინა-სიტყვაობა: პირველი ანუ განხილვა ძველის ქართულის ხრონოლოგიისა, (ვახუშტისა); მეორე ანუ ცნობა ვახუშტზე და იმის ქარტებზე (ბროსსესი); მესამე ანუ ქართველი ისტორიის წყაროები და „ქართლის ცხოვრების“ ღირსება (ბაქრაძისა). 2) საქართველოს ძველი წესდებანი და ზნე-ჩვეულებანი; ისტორია ძველის დროდამ 1469 წლამდე ანუ საქართველოს დანაწილებამდე სამეფო-სამთავროებად.

აქ შენიშნვებში შემოტანილია, გარდა მსოფლიო ისტორიულის ცნობებისა, რომელნიც გვიჩვენებენ უცხო-ტომთ გავლენას ჩვენს გვარ-ტომზე ის ცნობანი, გარეგანნი და შინაგანნი (სხვა-და-სხვა ხრონიკებიდამ, გუჯრებიდამ და წარწერებიდამ), რომელნიც არიან აღმოჩენილნი ჩვენ დროს.

წიგნის ბოლოს ჩართულია: 1) ახალი დამატებაში შთამომავლობის ხე მეფეთა და მთავართა გიორგი VIII-მდე († 1469 წ.). აქ თვითოეულს მეფობაში ნაჩვენებია ყოველივე მის დროს შესანიშნავი ისტორიული შემთხვევა ისე, რომ ეს დამატება შეიცავს ცალკე შემოკლებით მთელს საქართველოს ისტორიას; 2) საზოგადო საქართველოს ქართა ძველის ისტორიულის ნომენკლატურით (სახელწოდებებით), იმ გვარად დახატული, რომ იმის მთა-ხეობათა მიმდინარეობა ადვილად უჩვენებს ბუნებითს დანაწილებას ჩვენის ქვეყნისას თემ-თემებად.

ამ გვარადვე შესდგება მეორე და მესამე ნაწილი "ვახუშტის ისტორიისა". "მეორე ნაწილს" საგნად ექნება: ქართლის სამეფოს გეოგრაფია და ისტორია; კახეთის სამეფოს გეოგრაფია და ისტორია. აქ ჩაერთვის ქართლ-კახეთის მეფეთ შთამომავლობა და ქართლ-კახეთის ქარტა. ჩაერთვის აგრეთვე მხატრობა როგორც ყველა ქართულის მანათებისა მათის განმარტებით, აგრეთვე ჩვენის მწერლობის ნიმუშებისა ძველის დროდამვე ისე, რომ მკითხველმა ყველა საუკუნოების მწერლობის ხასიათი შეიგნოს. ეს ნაწილი გამოვა მომავალ წელში.

მესამე ნაწილი ანუ გეოგრაფია და ისტორია დასავლეთის საქართველოისა ანუ იმერეთისა და სამცხე-საათაბაგოსი თავის შთამომავლობით და ქარტით და სრულის აღფაბეტით გამოიცემა 1887 წელს.

(25—6)

Дозв. ценз. Тифлисъ, 3 Сентября 1885 г. მელიქიშვილის სტამბა. გამომცემელი ბ. ქართველიშვილი. რედაქტორი ი. მაჩაბელი